

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

ZIMSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 2

Interpretacija poljubnega (odlomka) umetnostnega besedila

Torek, 9. februar 2010 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi konceptni list in dva ocenjevalna obrazca.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začnajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalna obrazca in na konceptni list.

Izpitna pola vsebuje dva odlomka z navodili za pisanje interpretacije. Napišite samo eno interpretacijo odlomka, vodeno ali samostojno. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 30.

V preglednici zaznamujte izbrano interpretacijo z "x".

Vodena interpretacija	Samostojna interpretacija

Pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačen zapis prečrtajte in napišite novega. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z nič (0) točkami. Osnutek interpretacije lahko napišete na konceptni list, vendar se ta pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 8 strani, od tega 1 prazno.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

a) VODENA INTERPRETACIJA

METOD PEVEC: ŽENSKA Z OGULJENO TORBICO IN ZASKRBLJENIMI OČMI (odlomek)

Metod Pevec: Luna, violine. Ljubljana: MK, 1994. 121–122.

VSAK SVOJO POT

Stojim in opazujem potnico na sedežu pred menoj. Debela, utrujena ženska petdesetih, morda tudi samo štiridesetih let. Zdi se mi, da od nje diši po mesu, po mesnici, prepoznam postan vonj po krvi in maščobi.

Pogledam njeno krepko roko. Prsti so skoraj brez nohtov, v pregibih so razpokani kot staro osušeno usnje, tuintam je videti sveže in stare sledove vreznin.

Počasi dvigne roko, s spodnjim robom dlani obriše rosno šipo in potem pogleda dlan oziroma umazanijo, ki jo je utrla s šipe. Mokro rjavico, ki se je zgostila v umazano krivuljasto črto, obriše z drugo roko. Ko temeljito pomane obe roki, pogleda, če je dlan, s katero je brisala šipo, še umazana. Nobene umazanije ni več videti. Roka je spet čista, pogled skozi okno pa odstrt za širino njene dlani. V oznojeni šipi jo za hip vznemiri lastni odsev. Morda zato z roko previdno preveri frizuro, če sploh lahko tako rečem nenegovanim lasem, ki se komaj še spominjajo zadnje pričeske.

Nekdo, prav blizu mene, ni zdržal pritiska v trebuhu. Znenada zasmrdi po gnilem: vroč, neprijeten razpad beljakovin, komentiram sam pri sebi. Nihče se ne zgane, nihče se ne ozre za povzročiteljem, prav lahko da moji sopotniki tega smradu sploh niso zaznali ali pa se jim zdi tak zadah nekaj samoumevnega, običajnega.

Ženska pred menoj mehanično gladi oguljeno torbico iz umetnega usnja, ki jo drži na kolenih. Nenadoma se odloči, previdno, kot bi se bala, da ji utegne v rokah razpasti, odpne zadrgo in z roko seže v torbico. Ni ji treba dolgo brskati, že ima v rokah igračko: obtolčen avtomobilček, in zdi se mi, da mu manjka nekaj kolesc. Okorno poboža igračko, jo za hipec strastno stisne v pesti in vrne v torbico.

Ne vem, ali prav tedaj ali trenutek pozneje, ko jo znova pogledam, vidim, kako po njenem dolgočasnem in še vedno kot maska togem obrazu drsi solza. Njen obraz ne joče, le iz priprtih, nekam v šipo zazrtih oči se druga za drugo utrinjajo solze. Tako traja vso pot. Gleda skozi okno kot navsezadnje vsi potniki na sedežih ob oknu in joka, hočem reči, spušča solze.

Če ne bi bilo tistega z igračko, bi pomislil, da ima bolne oči. Tako pa jo gledam in ne morem verjeti, da lahko človek joče tako mirno, disciplinirano, tako mimogrede.

Izstopim. Avtobus počasi spelje. Gledam, strmim v orošene šipe, v okenca, ki so jih zbrisali potniki, in v obraze, ki prazno strmijo ven. In grem, kot gremo: vsak svojo pot.

NAVODILA

- Odlomek opredelite glede na književno zvrst in ga povzemite.
- Razložite, kako pripovedovalec doživlja vožnjo: Kakšen opazovalec je? Kaj misli o ženski pred seboj in o drugih potnikih? Citirajte poved, s katero nakaže, zakaj ženska joka.
- Povzemite ugotovitve in komentirajte pripovedovalčev odnos do potnikov.
- Presodite sporočilo zadnje povedi in svojo presojo utemeljite s primerom iz lastnih izkušenj.
- Svoje besedilo ustrezno členite, pri pisanju upoštevajte pravopisna in slovnična pravila ter slogovno ustreznost.

b) SAMOSTOJNA INTERPRETACIJA

ANDREJ BLATNIK: RAI*

Andrej Blatnik: Menjave kož. Ljubljana: Emonica, 1990. 117.

Moški nima prtljage, a zdi se, kot da pričinja potovanje ali ga morda končuje. Sam je na prvem jutranjem avtobusu, ki odpelje iz predmestja; ni se še povsem zdanilo, šofer stežka premaguje dremavost, glava mu omahuje, nihče ne vstopa na postajah, mesto spi, mraz je, moški poriva roke globoko v žepe, naslanja čelo na vlažno šipo, da bi se zbistril.

Avtobus ustavlja na postaji in moški se počasi povleče k vratom. Šofer obrne glavo in moški dvigne roko v pozdrav. Šofer mu prikima in iztegne roko k svojim gumbom: vrata se počasi razpotegnejo in veter plane v vozilo; s seboj prinese nekaj snežink, ki se na toplem takoj raztopijo. Šofer prižge radio in zasliši se glasba jutranjega programa, s harmoniko in petjem. Moški si povleče z roko prek čela in na dlani ostane vlažna sled.

Stopi z avtobusa, poravna si plašč. Snežinke se prično lepiti nanj, počasi in nepopustljivo. Seže v žep, natakne si slušalke. Iz walkmana primezi jedki, suhi glas Cheba Khaleda. Počasni, utrujeni koraki zarisujejo pot v sneg. Ve, kam prihaja. Pred hišo, spred katere bo s pločnika treba zrniti sneg. Čaka ga obrat ključa, vajeni in znani gib roke. Nato vzpon po stopnicah: prvo nadstropje. V kuhinji bo ženska z zateklimi očmi, stiskala se bo v rjuho, ovito okoli spalne srajce. Na mizi lužice kavne gošče. Najprej ga bo dolgo gledala in v očeh ga bo ščemelo ob pogledu na slankaste sledi pod njenimi vekami. Nato ga bo vprašala, zakaj ni ostal pri tisti, pri kateri je prespal. Ko bo pripovedoval, kako je vso noč hodil po pomrzlem gozdu, gledal, kako se lunina svetloba trudi prebiti skozi krošnje, in poslušal alžirski rai, se bodo njene ustnice potegnile v mrzlo, užaljeno črto. Veš, lahko mi poveš resnico, bo spet rekla, lažje prenesem resnico kot te brezumne laži. Razumem, ljubiš jo bolj kot mene. A zakaj se potem vračaš? Zakaj ne ostaneš tam? In spet bo vedel, da nima pomena ugovarjati, pojasnjevati. Spet si bo nataknil slušalke in kasete se bo znova in znova obračala, ko bo brisal mizo, pomival posodo, ženska pa ga bo gledala, zavita v svojo zamazano in pošito rjuho, nepremična. In zategli glas Cheba Khaleda bo postajal vse počasnejši, dokler ne bodo baterije končno obnemogle.

* rai – glasbena zvrst

NAVODILA

Odlomek opredelite glede na književno zvrst ali vrsto in ga **povzemite**. **Izberite problem** oziroma prvino in ga/jo **razložite**. **Razlago utemeljite** s primerom iz besedila. **Povzemite ugotovitve** in **napišite svoje mnenje** o problemu oziroma prvini v besedilu in na splošno. **Mnenje utemeljite** s primerom iz lastnih ali tujih izkušenj ali iz kakega drugega književnega besedila. Svoje besedilo ustrezno členite, pri pisanju upoštevajte pravopisna in slovnična pravila ter slogovno ustreznost. Interpretacijo lahko tudi izvirno **naslovite**.

